

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
 GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

 Curs /Curso
2023-2024

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	Tipografia				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	6	Curs <i>Curso</i>	1r	Semestre <i>Semestre</i>	2n
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Obligatorio A	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>		Valencià Castellà	
Matèria <i>Materia</i>	Tipografia				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Grau en Ensenyaments Artístics Superiors de Disseny				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Disseny Gràfic				
Centre <i>Centro</i>	Escola d'Art i Superior de Disseny d'Alcoi				
Departament <i>Departamento</i>	Projectes				
Professorat <i>Profesorado</i>	Consuelo Garrigós Pina				
e-mail <i>e-mail</i>	garrigosc@easdalcoi.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

L'assignatura de Tipografia s'imparteix en 1r de Grau de Disseny Gràfic en el 2n semestre. L'assignatura tracta dels principis bàsics de la tipografia, mitjançant una equilibrada progressió de dificultat i complexitat teòrica i pràctica. En aquest sentit, parteix de l'element mínim d'una font tipogràfica fins a arribar a la composició de diverses pàgines, aplicant les normes bàsiques de composició i llegibilitat; anem de la microtipografia a la macrotipografia en relació amb la història gràfica. A través de l'estudi de la història de la tipografia reconeixem les diferents famílies tipogràfiques i les tipografies bàsiques, tan importants per a l'elecció tipogràfica i la base del disseny gràfic i tipogràfic.

Al final de l'assignatura l'alumnat podrà: dissenyar peces gràfiques de comunicació amb predomini de la tipografia i entendre el destacat paper que té la tipografia en la transmissió del missatge i la comunicació, creant solucions tipogràfiques adequades al missatge del projecte.

1.2 Coneixements previs *Conocimientos previos*

És recomanable haver superat prèviament Disseny bàsic, Dibuix i tècniques gràfiques, així com cursar simultàniament Llenguatge i tècniques digitals.

2 Competències de l'assignatura *Competencias de la asignatura*

Competències generals

CG2 Dominar els llenguatges i els recursos expressius de la representació i la comunicació. Prou.

CG3 Establir relacions entre el llenguatge formal, el llenguatge simbòlic i la funcionalitat específica. Prou.

Competències transversals

CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament. Prou.

CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza. Prou.

Competències específiques

CE2 Dominar els recursos formals de l'expressió i la comunicació visual. Molt.

CE3 Comprendre i utilitzar la capacitat de significació del llenguatge gràfic. Molt.

CE7 Determinar i, si escau, crear solucions tipogràfiques adequades als objectius del projecte. Molt.

3 Resultats d'aprenentatge *Resultados de aprendizaje*

RESULTATS D'APRENENTATGE
RESULTADOS DE APRENDIZAJE

COMPETÈNCIES RELACIONADES
COMPETENCIAS RELACIONADAS

RA1. Explica la microtipografia i la macrotipografia en relació amb la història gràfica creant solucions tipogràfiques adequades al missatge del projecte.

Ind.1.1 Aplica la complexitat anatòmica i constructiva de la lletra, forma i contraforma i diferencia els estils tipogràfics.

Ind.1.2 Aplica conceptes clars de contrast, d'expressió i reforça els missatges mitjançant la semàntica tipogràfica.

Ind.1.3 Aplica les regles bàsiques de composició tipogràfica i llegibilitat. Analitza, compara i elegix tipografies per a treballs editorials. Fa ús del sistema de mesura del tipus com a instrument bàsic del disseny editorial mitjançant els tipus de plom i la tipografia digital.

Ind.1.4 Emptra un nivell òptim dels nivells jeràrquics tipogràfics i compositiu en qualsevol element comunicatiu, i aplica els condicionants tipogràfics dels diferents productes de disseny editorial. Elegix i aplica marges en diferents productes de comunicació depenent de la proposta editorial.

Ind.1.5 Experimenta els protocols de creació d'un alfabet de manera manual i reconeix les diferències i similituds entre el signe escrit i el tipogràfic. Mostra una visió global de l'orige de la tipografia.

CG2 CT2 CT3 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT3 CE2 CE3 CE7

CG2 CG3 CT2 CT3 CE2 CE3 CE7

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
<p>UD1 Tipografia i comunicació. Anatomia del tipus La tipografia: concepte i disciplina clau de la comunicació visual. Arquitectura i estils tipogràfics: tipografia de plom, electrònica i digital; tipografia d'edició i tipografia creativa. Definició i descripció de la terminologia bàsica tipogràfica: tipografia, estil, família, sèrie. Anatomia del tipus. Forma i funció. Forma i contra forma.</p> <p>UD2 La tipografia com a imatge La lletra com a imatge. Connotacions formals i psicològiques en la comunicació visual. Tipografia i retolació. Semàntica tipogràfica. Tipografia i Identitat corporativa. Monogrames i imatges tipogràfiques. Adequació a un missatge proposat.</p> <p>UD3 La legibilitat i les variables tipogràfiques Tipometria. Les variables tipogràfiques. Regles bàsiques. Concepte de lecturabilitat i legibilitat.</p> <p>UD4 Introducció al disseny editorial Variables jeràrquiques: títols, subtítols, subratllats, índex, subíndex, etc. Variables de la posta en pàgina: retícules, columnes, marges. Disposició tipogràfica. Factors formals que afecten el disseny editorial. Formats.</p> <p>UD5 L'escriptura fins a l'aparició de la impremta. Pictogrames i ideogrames. Els primers alfabetes i les escriptures fins a l'aparició de la impremta.</p>	<p>gener-febrer</p> <p>febrer</p> <p>febrer –març</p> <p>març –d'abril</p> <p>d'abril –maig</p> <p>maig</p>

5 Activitats formatives

Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials <i>Actividades de trabajo presenciales</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	<p>Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements, vídeos pràctics, etc.. penjat en la plataforma acordada.</p> <p>L'alumnat assimila a casa aquest material i en les classes presencials s'utilitzarà la primera mitja hora per a resoldre dubtes i es plantejarà un exercici pràctic relacionat que s'entregarà en finalitzar la sessió o quan es requereixca per part del professor/a.</p>	RA1	40

Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	<p>Sessions de treball grupal supervisades per la professora. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions, conferències, audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc.</p> <p>Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne.</p> <p>El material teorico-pràctic es penjarà en la plataforma establerta en formats i temps adequats.</p> <p>L'alumnat assimilarà a casa aquest material penjat en la plataforma i en les classes presencials s'utilitzarà la primera hora per a resoldre dubtes i es plantejarà un exercici pràctic relacionat que s'entregarà en finalitzar la sessió o quan es requereixca per part del professor/a.</p> <p>La utilització dels tallers del centre estaran regits pel compliment estricte del protocol establert per la *EASD Alcoi per a aquests casos.</p>	RA1	50
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	<p>Aplicació de coneixements interdisciplinaris. <i>Aplicación de conocimientos interdisciplinarios.</i></p>	RA1	10
Tutoria <i>Tutoría</i>	<p>Atenció personalitzada individual o grupal. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc.</p>	RA1	10
Avaluació <i>Evaluación</i>	<p>Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) emprades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne.</p>	RA1	10
SUBTOTAL			120

5.2 Activitats de treball autònom

Actividades de trabajo autónomo

ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	<p>Estudi de l'alumnat: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries, ... per a exposar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories individuals.</p>	RA1	10
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	<p>Preparació individual i/o en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories individualitzades.</p>	RA1	15

Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Preparació i assistència a activitats complementàries com a tallers, congressos, conferències, exposicions, ... <ul style="list-style-type: none"> • Visita al Museu del paper a Banyeres. • Visita al Museu de la Impremta i les Arts Gràfiques, El Puig (València). • Visita a l'exposició "Fuego en la Biblioteca. Libros que incendiaron la Europa de las Luces", La Nau. València. 	RA1	5
SUBTOTAL			30
TOTAL			150

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
Conjunt de treballs pràctics i escrits en els que es valorarà la consecució de les competències previstes. <ul style="list-style-type: none"> — Cartell infogràfic tipogràfic. — Dossier semàntica tipogràfica. — Catàleg de composició i legibilitat. — Treball editorial/revista. — Quadern de pràctiques, espècimen i treballs finals. Resum d'estils cal·ligràfics. — Proves objectives i/o escrites sobre els continguts proposats. <p>Els instruments d'avaluació es lliuraran en format analògic imprès i en digital en el temps i forma establerta. Es recomana que l'alumnat tinga a l'abast una impressora.</p>	RA Ind.1.1 Ind.1.2 Ind.1.3 Ind.1.4 Ind.1.5 Ind.1.6 Ind.1.5, Ind.1.6	10 % 10 % 20 % 10 % 10 % 20 %

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de entrega

Consideracions generals:

La qualificació de l'estudiant quedarà necessàriament vinculada a la seva assistència regular i al seguiment del programa de formació d'acord amb els següents punts:

- Per a l'aplicació del sistema d'avaluació contínua l'alumne haurà d'assistir amb puntualitat almenys el 80% del total dels períodes lectius.
- A cada exercici proposat li correspon una data de lliurament i una altra de recuperació, les quals seran comunicades a l'alumnat amb la suficient antelació.
- Un exercici, teòric o pràctic, no lliurat en la data indicada (hi haurà com a màxim dos dies de retard amb causa justificada) passarà a avaluació ordinària. El professorat podrà no assessorar ni supervisar aquest treball.
- La sola entrega d'un treball no es considera aprovat en si mateix, cal aconseguir els resultats d'aprenentatge en cadascuna de les tasques.
- Serà necessària la supervisió del procés de treball dels projectes per part del professorat, almenys en 3 ocasions durant el desenvolupament dels mateixos per a acceptar el seu lliurament en la data marcada.
- Les faltes d'ortografia i d'expressió en treballs, projectes i presentacions podran ser penalitzades o suposar la repetició d'un treball i/o memòria.

Els resultats obtinguts per l'alumne en l'assignatura es qualificaran en funció de la següent escala numèrica de 0 a 10, amb expressió d'un decimal:

- 0-4,9: Suspens (SS).
- 5,0-6,9: Aprovat (AP).
- 7,0-8,9: Notable (NT).
- 9,0-10: Excel·lent (SB).

No presentat

Tal com estableix l'article 81 del Decret 117/2022, de 5 d'agost, del Consell (ROF), la condició de «no presentat» consumeix convocatòria. La directora o el director del centre podrà autoritzar, a petició de l'estudiant, amb caràcter excepcional i per causes objectives degudament justificades, com per exemple malaltia greu o qualsevol altra causa de força major, la renúncia a una convocatòria per curs acadèmic i per assignatura.

Conforme a aquest article 81 del Decret 117/2022, de 5 d'agost, del Consell (ROF), la matrícula en qualsevol assignatura està limitada a quatre convocatòries. Cada matrícula comporta dues convocatòries d'avaluació, primera i segona, excepte per als casos en els quals ja s'hagin consumit prèviament tres convocatòries, i en aquest cas tindran dret únicament a la primera convocatòria.

Per a l'alumnat matriculat des del curs 2022-23 la permanència en una mateixa titulació està limitada a sis anys per a la matrícula completa, i a vuit per a la matrícula parcial.

Matrícula d'Honor

L'esment de "Matrícula d'Honor" podrà atorgar-se a criteri dels professors, als alumnes la qualificació final dels quals siga igual o superior a un 9,0. El seu número no podrà excedir del 5% dels alumnes matriculats en l'assignatura. Si el nombre d'estudiants és inferior a 20, només podrà concedir-se una única "Matrícula d'Honor".

Percentatges de les diferents parts dels treballs-projectes de les unitats didàctiques:

- Procés de treball i investigació 40%
- Resultat final 60%

Dates d'entrega: maig

6.3 Sistemes de recuperació

Sistemas de recuperación

1. si l'alumnat ha superat les faltes d'assistència sense justificar en un 20% del total, perdrà el seu dret a l'avaluació contínua i passarà a l'avaluació de 1a convocatòria, avaluat segons la ponderació per a l'avaluació d'alumnat amb pèrdua d'avaluació contínua. En aquest cas l'alumne haurà de realitzar i superar una prova escrita o pràctica dels continguts teòrics impartits en l'assignatura.

2. Si l'alumnat no ha lliurat un 50% dels treballs en la 1a convocatòria passaria a la 2a convocatòria havent de lliurar i aprovar aquests treballs i realitzar també una prova escrita o pràctica.

3. L'alumnat que no hagi lliurat almenys el 50% dels treballs en l'avaluació ordinària, encara que hagi assistit a classe més del 80% de les classes, haurà de realitzar un examen escrit i/o pràctic dels continguts teòrics impartits en l'assignatura. Aquesta prova tindrà un valor del 30% del total.

En tots dos casos.

–Exercicis, pràctiques i tasques 70%

–Proves objectives i escrites 30%

Ponderació per a l'avaluació extraordinària:

Si en 1a convocatòria l'alumnat suspengués només una part dels treballs; per a la 2a convocatòria se li guardaria la nota de la part aprovada i hauria de recuperar únicament el pendent. Si torna a suspendre de nou, ja no es guardarà la nota de la part aprovada per a successives convocatòries.

7 Bibliografia

Bibliografía

Bibliografia bàsica

- BAINES, Phil / Haslan, Andrew, *Tipografía, función, forma y diseño*. Gustavo Gili, 2002.
- BEAUMONT, Michael, *Tipo y color, Manual sobre el uso de la tipografía en el diseño Gráfico*. Hermann Blume, Madrid, 1988.
- BLACKWEL, Lewis, *La tipografía del s. XX*. Gustavo Gili, 1993.
- BLACKWELL, L/ Carson, D., *The end of the print*. Index Books.
- BLANCHARD, G., *La Letra*. (2a ed.) Barcelona, Ceac, 1988.
- BRINGHURST, R., *The elements of typographic style*. USA: Hartley & Marks Publishers, 1992 – 2002.
- DE BUEN, J., *Manual de diseño editorial*. México, Santillana, 2000.
- FRUTIGER, Adrian, *En torno a la tipografía*. Barcelona: Gustavo Gili, 2002.
- GORDON, Bob, *1000 fuentes tipográficas*. G. Gili, 2009.
- HOCHULI, Robin Kinross, *El diseño de libros, Práctica y teoría*, Campgràfic, Valencia, 2005.
- JURY, David, *¿Qué es la tipografía?. Tipos de fuentes*. Index Book, 2007.
- KANE, John, *Manual de tipografía*. Barcelona, Gustavo Gili, 2005.
- KIMBERLY, Elam, *Sistemas reticulares. Principios para organizar la tipografía*, Gustavo Gili.
- LEWIS, J., *Principios básicos de Tipografía*, México, Trillas, 1974.
- LUIDL, Philipp, *Tipografía básica*, Campgràfic, Valencia, 2004.
- LUPTON, Ellen, *Pensar con tipos*.
- MARCH, M., *Tipografía Creativa, Manuales de Diseño*, Barcelona, Gustavo Gili, 1989.
- MARTÍN MONTESINOS, José Luis / Mas Hurtuna, Montse, *Manual de tipografía. Del plomo a la era digital*, Campgràfic, Valencia, 2a edició, 2002.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José, *Manual de edición y autoedición*, Editorial Pirámide.
- McLEAN, Ruari, *Manual de tipografía*, Herman Blume Ediciones, Madrid, 1987.
- MEDINA BEIRO, J.M., *Tipografía digital*, Anaya Multimedia.
- MORISON, Stanley, *Principios fundamentales de tipografía*, Ediciones del Bronce, 1998.
- PERFECT, Christopher, *Guía completa de la tipografía*, Blume, Barcelona, 1994.
- POHLEN, Joep, *Fuentes de letras. Anatomía del tipo*, Taschen Editores. 2011.

- RENNERT, Paul, *El arte de la tipografía*, Campgràfic, Valencia, 198
- UNGER, Gerard, *¿Qué ocurre mientras lees?*, Campgràfic Editors.
- WILLBER, Hans Peter / Forssman, Friedrich, *Primeros auxilios en tipografía*, Gustavo Gili, Barcelona, 2003.

Bibliografia complementària

- BALIUS, Andreu. *Type at work, Usos de la tipografía en el diseño editorial*, Index Book.
- FUENTES, Rodolfo, *La práctica del diseño gráfico, una metodología creativa*. Paidós, 2005.
- FRUTIGER, Adrian, *Signos, Símbolos, Marcas, Señales. Elementos, Morfología, Representación, Significación*. Gustavo Gili, Barcelona, 2005.
- GUTIÉRREZ GONZÁLEZ, Pedro Pablo, *Teoría y práctica de la publicidad impresa*. Campgràfic, Valencia, 2006.
- MEGGS, P. (s.f.), *Historia del diseño gráfico*. México, Trillas. Mckelvey, R., 1998.
- MOYE, Stephen, *Fontographer, Type by design*, Mis: Press.
- NOORDIZIJ, Gerrit, *El trazo*, Campgràfic Editors.
- PELTA, Raquel, *Diseñar hoy*. Paidós, Barcelona, 2004.
- SATUÉ, Enric, *El diseño gráfico*, Alianza Forma, 1988.
- SPENCER, Herbert, *Pioneros de la tipografía moderna*. G. Gili, 1995.
- TSCHICHOLD, Jan, *El abecé de la buena tipografía*. Campgràfic, Valencia, 2002.
- WONG, Wucius, *Fundamentos del diseño*. Gustavo Gili, Barcelona, 1995.
- WOZENCROFT, J., *The graphic language of Neville Brody*, Thame and Hudson.

Revistes

- Etapes
- Experimenta
- Graffica

Enllaços (pàgines web, bases de dades, documentació hemeroteques, etc.)

<http://www.unostiposduros.com/>
<http://tipografiadigital.net/>
<http://ilovetypography.com/>
<https://graffica.info/>
<http://rayitasazules.com/>
<http://www.oert.org/>

7

ANNEX GUIA DOCENT

a) La modificació /aplicació d'aquesta guia docent queden obertes per a una millor adaptació a les circumstàncies que puguem sorgir.

b) Estarà prohibida l'enregistrament de les classes presencials o telemàtiques, tant imatge com àudio. ^{[1][1][1]} _{[SEP][SEP]}

c) Els arxius compartits entre docent i alumnat i viceversa en plataformes digitals, estan reservats a l'àmbit acadèmic de professorat i/o alumnat de la EASD Alcoi, per la qual cosa està prohibit difondre-ho fora d'aquest entorn. ^{[1][1][1]} _{[SEP][SEP]}

d) L'alumne es compromet a cedir i autoritzar els drets d'ús dels treballs realitzats durant la seva activitat docent en l'assignatura, amb una fi de difusió en l'entorn educatiu, sense cap benefici personal del docent, ni comercial. ^{[1][1][1]} _{[SEP][SEP]}

e) La utilització dels tallers del centre estaran regits pel compliment estricte del protocol establert per la EASD Alcoi per a aquests casos.